

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 359

van **STEFAAN SINTOBIN**

datum: 20 februari 2024

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Landbouwgrond - Bestemming

De Vlaamse landbouw verkeert in een diepe systeemcrisis. De landbouwers stellen onder meer dat het voor hen steeds moeilijker wordt om toegang tot Vlaamse landbouwgronden te verkrijgen. Steeds meer percelen met een agrarische bestemming zouden in handen komen van natuurverenigingen, zoals Natuurpunt vzw, waarbij de landbouwbestemming van die gronden de facto volledig ondergeschikt wordt gemaakt aan de natuur- en/of bebossingsplannen die die verenigingen voor de verworven onroerende goederen voor ogen hebben.

Natuurpunt is bovendien een van de grootste grondgrondbezitters in Vlaanderen geworden.^[1] De tentakels van die, via Vlaamse en Europese subsidies, alsmaar rijker wordende groene moloch strekken zich steeds verder uit binnen de Vlaamse milieuadministraties. Blijkbaar neemt het aantal personen met een bestuursfunctie bij Natuurpunt, dat tegelijkertijd als Vlaams ambtenaar op een sleutelpositie werkt binnen onder meer het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), stelselmatig toe.^[2] Die ambtenaren staan echter niet alleen in voor het beleidsvoorbereidend werk van de Vlaamse Regering, maar dienen ook te oordelen of te adviseren over dossiers van zowel hun eigen Natuurpuntafdelingen, als die van hun directe concurrenten of tegenstanders bij projectoproepen of vergunningsaanvragen.

Door de schijn van belangenvermenging kan bijgevolg de indruk ontstaan dat het netwerk van Natuurpunt een strategische machtspositie heeft verworven in Vlaanderen, temeer daar Natuurpunt en haar lokale afdelingen met de regelmaat van de klok ook nog eens omgevingsvergunningen aanvechten bij administratieve rechtscolleges zoals de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

Het echte spook van de vergunningstop in de landbouw, waarmee de huidige Vlaamse Regering de Vlaamse landbouwers en bevolking angst probeert aan te jagen om al haar stikstof- en natuurplannen toch maar door te kunnen drukken, is echter niets meer dan de verwerpelijke lawfarepraktijk van Natuurpunt om via gerechtelijke procedures systematisch omgevingsvergunningen die in de nabijheid van haar natuurgebieden worden afgeleverd, te laten vernietigen.

1. Kan de minister op basis van de beschikbare gegevens per Vlaamse provincie een overzicht bezorgen voor de jaren 2009, 2014, 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023:

- a) hoeveel hectare op 31 december van elk jaar bestemd was als agrarisch gebied, alsook wat de procentuele verhouding is ten opzichte van het volledige grondgebied van de provincie;
 - b) hoeveel hectare van de onder 1.a) vermelde gronden bestemd als agrarisch gebied op 31 december van elk jaar eigendom was van publieke rechtspersonen (Vlaamse overheidsadministratie, steden en gemeenten, OCMW's enzovoort) en van private natuurlijke en rechtspersonen, met voor die laatste groep de afzonderlijke vermelding hoeveel ha op die ogenblikken eigendom was van Natuurpunt en haar afdelingen?
2. Tijdens de recente onderhandelingen erkende de Vlaamse Regering al dat er voor de landbouwers een ernstig probleem is wat de toegang tot de Vlaamse landbouwgronden betreft. In die optiek beloofde de Vlaamse Regering om een pauzeknop in te drukken waarbij de Vlaamse overheid gedurende de eerstvolgende zes maanden geen landbouwgrond zal opkopen.

Welke duurzame maatregelen plant de Vlaamse Regering op middellange en lange termijn om de toegang tot landbouwgrond voor de landbouwers duurzaam te vrijwaren en te vermijden dat de Vlaamse overheid en de natuurverenigingen zoals Natuurpunt stelselmatig Vlaamse landbouwgronden blijven opkopen voor andere dan landbouwdoeleinden?

3. Hoeveel Vlaamse ambtenaren (graag een opsplitsing tussen leidinggevende en niet-leidinggevende) binnen respectievelijk de Vlaamse milieu- en landbouwadministraties (graag een overzichtslijst per administratie) combineren hun ambt met een bestuursfunctie binnen Natuurpunt en/of haar onderafdelingen of binnen gelijkaardige natuurverenigingen?
4. Welke concrete maatregelen heeft de minister, binnen de overheidsdiensten waarvoor hij/zij bevoegd is, uitgevaardigd?

Welke maatregelen zijn er binnen zijn/haar diensten van kracht om de macht van natuurverenigingen op het beleid via bestuursleden die hun bestuursfunctie combineren met de functie van Vlaams ambtenaar (vooral met een leidinggevende functie) aan banden te leggen en iedereen die een beroep doet op de Vlaamse overheidsadministratie een gelijke onpartijdige behandeling te verzekeren?

5. Is er volgens de minister nood aan een cumulatieverbod voor Vlaamse ambtenaren (inzonderheid wat leidinggevende ambtenaren betreft) om gelijktijdig de functie van Vlaams ambtenaar en een bestuursmandaat binnen een milieuvereniging uit te oefenen? Zo niet, waarom niet? Zo ja, wanneer zal de minister een dergelijk verbod uitvaardigen?

[1] Zie VRT nieuws, 6 februari 2024.

[2] Zie Doorbraak, 13 januari 2024.

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 359 van 20 februari 2024

van **STEFAN SINTOBIN**

1. a) De cijfers komen van de beleidsindicator [Ruimteboekhouding Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen](#) (RBH RSV). De begroting van de ruimte, die in de tweede herziening van het RSV werd opgenomen, legt kwantitatieve streefcijfers vast voor de toe- en afnames van de oppervlakten van de verschillende bestemmingscategorieën. Via de RBH RSV wordt de opvolging van deze streefcijfers berekend. Het gaat om een monitoring van gepland landgebruik. Bijgevolg geeft die RBH RSV geen informatie over het feitelijke ruimtegebruik weer.

De cijfers gaan respectievelijk over de toestand op 1 januari van volgende jaren: 2010, 2015, 2020, 2021, 2022 en 2023. Voor 31 december 2023 (of 1 januari 2024) zijn nog geen cijfers beschikbaar. Onderstaande tabel geeft, per provincie en per gevraagd jaar, het aantal hectare (ha) weer van bestemmingscategorie 'landbouw'. De cijfers in de tabel zijn afgerond op 10 ha. Het aandeel t.o.v. de totale oppervlakte van de provincie staat tussen haakjes vermeld.

	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Totaal
2010	133.220 (46,32%)	112.620 (46,40%)	185.730 (61,76%)	124.020 (58,54%)	234.750 (73,47%)	790.340 (58,01%)
2015	132.760 (46,16%)	112.090 (46,18%)	184.350 (61,30%)	123.360 (58,23%)	233.630 (73,12%)	786.190 (57,70%)
2020	132.220 (45,97%)	111.820 (46,07%)	184.330 (61,30%)	122.900 (58,02%)	232.530 (72,77%)	783.800 (57,53%)
2021	132.080 (45,92%)	111.800 (46,06%)	184.340 (61,30%)	122.880 (58,01%)	232.520 (72,77%)	783.620 (57,52%)
2022	132.060 (45,92%)	111.770 (46,05%)	185.340* (61,63%)	121.890 (57,54%)	232.400 (72,73%)	783.460 (57,50%)
2023	131.890 (45,86%)	111.760 (46,04%)	185.060 (61,54%)	121.810 (57,50%)	232.490 (72,76%)	783.010 (57,47%)

*De (opvallende) stijging van het aantal ha bestemde landbouw in Oost-Vlaanderen in meetjaar 2022 is voor het grootste deel het gevolg van een eenmalige technische correctie op de RBH RSV. De correctie gebeurde omdat (na eerdere vernietiging door de Raad van State van een deel van de vastgestelde afbakening van de Zeehaven Antwerpen op Linkeroever, Waaslandhaven) er in de RBH-cijfers in eerste instantie teruggegrepen werd naar een oudere hypothese van afbakening van de zeehaven, die wat te ruim bemeten was. Vanaf 2022 waren er echter (met het voorkeursbesluit van het complex project ECA en het toekomstverbond) voldoende juridische argumenten om de nieuwe (meer beperkte) zeehavenafbakening te hanteren. Daardoor werd dus een groot gebied (ruim 1.000 ha) net ten noorden van de nieuwe zeehavenafbakening terug aan de categorie 'landbouw' toegewezen (i.p.v. aan de categorie 'industrie binnen poort'). Deze ingreep omvat op zich dus geen echte herbestemming via een RUP. De andere oppervlaktecijfers zijn wel het gevolg van daadwerkelijke herbestemmingen.

- b) De gegevens i.v.m. de eigendommen van de publieke rechtspersonen wordt geregistreerd in de databank 'Percelen van Vlaamse en lokale overheden' van het Facilitair Bedrijf. De percelen die niet opgenomen zijn in deze databank worden beschouwd als privégronden. Een verdere opsplitsing van de privégronden volgens

eigenaar is niet mogelijk omdat deze gegevens enkel beschikbaar zijn bij het kadaster en als persoonsgegevens beschermd zijn onder de algemene verordening gegevensbescherming (AVG of GDPR). Pas vanaf 2022 is de databank van het Facilitair Bedrijf volledig en voor 2023 is nog geen versie beschikbaar. Onderstaande tabel geeft per provincie het aantal ha weer van grond in agrarische bestemmingen in eigendom van publieke entiteiten en private personen voor 2022.

Provincie	Oppervlakte in agrarische bestemmingen van publieke rechtspersonen (ha)		Oppervlakte in agrarische bestemmingen van private personen (ha)	
Antwerpen	6.743	5%	125.315	95%
Vlaams-Brabant	5.248	4%	116.646	96%
Limburg	7.303	7%	104.465	93%
Oost-Vlaanderen	5.314	3%	180.022	97%
West-Vlaanderen	6.925	3%	225.471	97%
Vlaanderen	31.533	4%	751.919	96%

Op eigendommen van private eigenaars (zoals Natuurpunt) hebben wij uiteraard geen zicht.

2. Met het nieuwe Pachtdecreet werd de toegang tot grond door zittende pachters bevestigd en in gebieden bestemd voor landbouw zelf versterkt. Het kopen van gronden wordt niet beperkt in Vlaanderen voor bepaalde categorieën en er zijn geen plannen in die richting.
3. Ook Vlaamse ambtenaren vallen onder de AVG/GDPR en het recht op vereniging (grondwettelijke recht voor elke burger). In zoverre ambtenaren mandaten bekleden in verenigingen die in het Staatsblad gepubliceerd moeten worden, verwijzen we hiervoor door naar laatstgenoemde bron. Daarnaast kan ook de mandatendatabank geraadpleegd worden.
4. Voor alle ambtenaren geldt zowel het Vlaams Personeelsstatuut als de deontologische code. De deontologische code van de Vlaamse overheid omvat richtlijnen voor zowel statutaire als contractuele personeelsleden. De gedragsregels en fundamentele principes worden actief gecommuniceerd naar alle medewerkers en vormen een integraal onderdeel van hun dagelijkse praktijk.

Bovendien organiseren verschillende organisaties (o.a. het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en het Agentschap voor Natuur en Bos) regelmatig vormingsmomenten en dilemmatrainingen rond integriteit en toepassing van de deontologische code voor het personeel. Door deze trainingen worden de medewerkers voorzien van de nodige tools en inzichten om ethische uitdagingen binnen hun functie op een doeltreffende en verantwoorde wijze aan te pakken.

Het geheel van deze maatregelen onderstreept het engagement voor een ethische en professionele werkomgeving. Tevens is er binnen het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) een coördinatieteam integriteit en zijn er contactpersonen integriteit waarbij personeelsleden terecht kunnen met vragen en eventuele meldingen. Op basis hiervan wordt steeds nagegaan of er verdere optimalisaties op vlak van toepassing van de deontologische code nuttig zijn.

De deontologische code van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) omvat specifieke richtlijnen met betrekking tot onafhankelijkheid en onpartijdigheid van onze onderzoekers (Stroeykens, H. & Van Muylem, K. 2021).

Het INBO heeft ook een Commissie Wetenschappelijke Integriteit om daadwerkelijke of vermeende belangenconflicten in kaart te brengen, en zo nodig te behandelen. Het Comité komt een tweetal keer per jaar samen. Daarnaast worden ook specifieke dilemma trainingen uitgerold om belangenconflicten te leren herkennen.

Bij de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) is de deontologische code van toepassing en wordt in 2024 het integriteitsbeleid verder uitgewerkt.

5. Er bestaat geen noodzaak voor een cumulatieverbod.

Het Vlaams Personeelsstatuut fungeert als de juridische basis voor het registreren van nevenactiviteiten. Artikel II 13 van dit statuut stipuleert dat de uitoefening van activiteiten buiten diensturen moet worden getoetst aan de deontologische regels met betrekking tot onverenigbaarheden, zonder afbreuk te doen aan andere reglementaire bepalingen. De implementatie van de eerder genoemde maatregelen, zoals beschreven in vraag 4, waarborgt op afdoende wijze het beginsel van gelijkheid en de objectiviteit. Dit gebeurt zonder concessies te doen aan de fundamentele rechten van vereniging en bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Daarnaast moedigt het ANB actief maatschappelijk engagement aan, aangezien dit een verrijkende ervaring vormt voor zowel de personeelsleden zelf als voor de organisatie als geheel. Dit beleid benadrukt het belang van een evenwichtige benadering, waarbij werknemers worden aangemoedigd om buiten hun professionele verplichtingen betrokken te zijn bij maatschappelijke activiteiten, zonder dat dit in strijd is met de ethische en deontologische principes die in het Vlaams Personeelsstatuut zijn vastgelegd.

Op vlak van natuurstudie, -beheer en -educatie voeren milieu- en natuurverenigingen taken uit in opdracht van de Vlaamse en Europese overheid. Gezien de aard van hun opdracht is het opportuun dat ambtenaren van het INBO wetenschappelijke expertise delen met Natuurpunt en samenwerken. Dit kan zowel gebeuren op een formele als informele manier. Het INBO heeft een [deontologische code](#) en implementeert dilemma-trainingen om belangenconflicten te leren herkennen en dus te vermijden. Er is tot op heden geen enkele aanleiding om de deontologische en wetenschappelijk integriteit van INBO-medewerkers in vraag te stellen. Het INBO benadrukt ook dat het maatschappelijk engagement van zijn werknemers een verrijking vormt voor de werking van de organisatie, en voor het algemeen belang en dus onze maatschappij.